

Propozycje odnośnie kształtowania wysp na Zb. Turawa

Poniższe uwagi dotyczące kształtowania wysp na Zb. Turawa mają na celu przybliżyć techniczne i przyrodnicze aspekty ich tworzenia. Ostateczna, uszczegółowiona wersja powstanie w trakcie dalszych ustaleń.

W celu ustalenia dokładnej lokalizacji wysp potrzebne będą:

- dane hydrologiczne dotyczące piętrzeń na Zb. Turawa z lat 1994-2008 (ewentualnie z lat 1999 – 2008),
- rzędne dna zbiornika z dokładnością co pół metra (lub mniej) oraz z zaznaczonymi korytami rzek Mała Panew i Libawa,
- dane o budowie geologicznej zbiornika (profil glebowy).

Proponuje się utworzenie dwóch rodzajów wysp: kilku nieporośniętych roślinnością wysp dla mew, rybitw, ewentualnie siewczek *Charadrius* oraz jednej obficie porośniętej roślinnością (dla ślepowronów *Nycticorax nycticorax*, bączków *Ixobrychus minutus* i innych gatunków).

I) ZASADY OGÓLNE (dotyczące obydwu rodzajów wysp)

1. W celu zabezpieczenia przed przedostawaniem się na wyspy drapieżników, **położenie wysp powinno być zlokalizowane jak najdalej od wiosennego brzegu zbiornika (minimum 300 metrów)**, wyspy powinny zostać zlokalizowane w granicach obszaru zaznaczonego na mapie (zostanie ona dostarczona po przekazaniu materiałów wymienionych powyżej).
2. **Nachylenie brzegów** wysp powinno być **jak najłagodniejsze, przynajmniej 1:10** (należy unikać kształtowania stromych brzegów, utrudniających pisklętom powrót na wyspę). Do budowy takich wysp najlepsze będzie dno zbiornika w miejscach o małym spadku podłużnym.
3. Należy dążyć do tworzenia wysp o **jak najdłuższej linii brzegowej** (kształty zbliżone do rogala, podkowy, gwiazdy lub wideł – Ryc. 2.). W przypadku tworzenia wysp o prostszych kształtach – typu 'łezka', należy dążyć do urozmaicenia ich brzegów zatokami (Ryc. 1.).
4. Miejscami szczególnie predestynowanymi do pełnienia funkcji kolonii lęgowych byłyby wyspy zlokalizowane **na północnym brzegu zbiornika, pomiędzy ujściem Małej Panwi i ujściem Libawy**. Jest to teren najmniej przekształcony, o niewielkiej antropopresji, oraz jest miejscem naturalnego występowania dużej części ptaków lęgowych. Jeśli taka lokalizacja nie będzie możliwa, kolejnym obszarem do rozpatrzenia jest południowy brzeg zbiornika na wysokości wsi Szczedrzyk.
5. **Okolo 10% powierzchni każdej z trzech największych wysp powinno zostać wyniesione okolo 5-10 cm ponad Max PP** (maksymalny poziom piętrzenia), **pozostałą powierzchnię (okolo 60-70%) wysp należy wynieść okolo 10 cm ponad NPP** (normalny poziom piętrzenia). Istotne jest tutaj **nie zalewanie znaczących powierzchni wysp w okresie 15.03-15.07**. Ostateczną wysokość wysp można będzie wyznaczyć po zanalizowaniu piętrzeń w okresie ostatnich 10-15 lat.

6. Podczas planowania lokalizacji wysp należy wziąć pod uwagę **występowanie koryt rzek Mała Panew i Libawa**, tak, aby uniknąć podmywania wysp przez nurt rzek.
7. Wprowadzenie całorocznego **zakazu wstępu na wyspy** oraz zakazu zbliżania się do wysp, przynajmniej w okresie lęgowym, na odległość ok. 150 m (tabliczki informacyjne na wyspach oraz na brzegu zbiornika).

II) WYSPY NIEPOROŚNIĘTE (dla mew i rybitw)

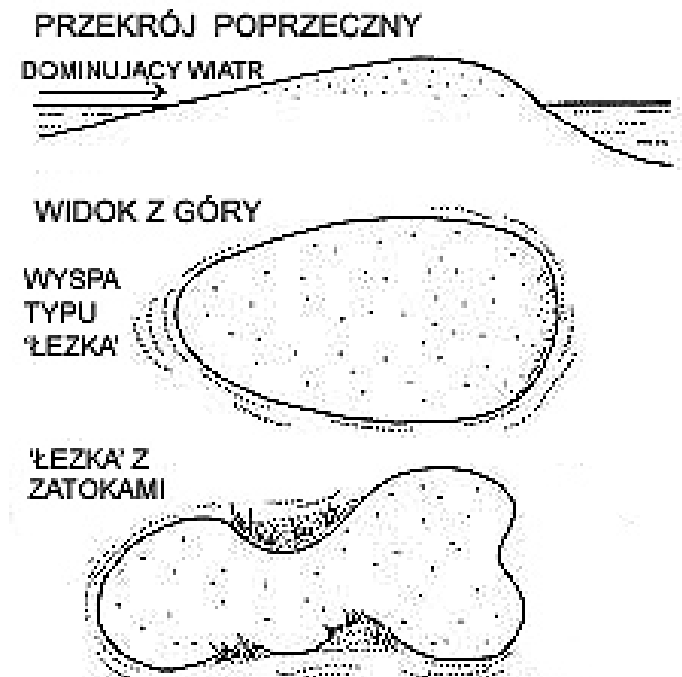
1. Ze względu na możliwość zajmowania wysp przez różne gatunki ptaków, w tym przez bardziej ekspansywne i/lub agresywne, czy występujące w szerszym spektrum środowiskowym (np. mewy z grupy *Larus argentatus*, śmieszka *Larus ridibundus*), główną zasadą przy tworzeniu wysp jest **budowa kilku wysp o różnej powierzchni**. Proponuje się budowę pięciu wysp:
 - o jednej o powierzchni 2 ha,
 - o dwóch o powierzchni 0,65 ha,
 - o dwóch o powierzchni 0,35 ha.
2. **Należy pokryć przynajmniej połowę powierzchni wysp jak najgrubszą (20-30 cm) warstwą małożyznego nadkładu (żwir i piasek)**, który zminimalizuje ekspansję roślin i ułatwi ich ewentualne przyszłe usuwanie; jeśli jest to niemożliwe, przynajmniej na 50% powierzchni należy zastosować grubą folię, przykrytą 15 cm warstwą piasku i żwiru.
3. **Dwie najmniejsze wyspy** powinny znajdować się w odległości przynajmniej **100-150 metrów od trzech pozostałych**. Obszar **między wyspami** powinien być na poziomie **średniego w ciągu ostatnich 10-15 lat piętrzenia zbiornika w okresie lipiec-sierpień** (utworzenie powierzchni żerowiskowej okresowo zalewanej).

III) WYSPA POROŚNIĘTA OBFICIE ROŚLINOŚCIĄ

1. Wyspa ta powinna być oddalona od wysp dla mew i rybitw o przynajmniej 200m, powinna posiadać ona **żyzną strukturę**, lub ewentualnie podłoże piaszczyste, ale po jej utworzeniu należy posadzić na niej **wierzbę** (potencjalne siedlisko dla **ślepowrona** *Nycticorax nycticorax*, **bączka** *Ixobrychus minutus* i innych gatunków).
2. Powierzchnia wyspy: 1,5ha.
3. Po utworzeniu wyspy należy posadzić na niej tyczki wierzbowe (długości ok. 1m), które szybko rozwijając się z jednej strony zapewnią schronienie i dogodne miejsce odbywania lęgów, a z drugiej, umocnią jej strukturę zabezpieczając przed erozją i rozmywaniem.

Ryc. 1. Schematy wysp typu 'łezka' oraz typu 'łezka' z zatokami.

Źródło: Agate E., Brooks A. 2001. Waterways & wetlands: A Practical Handbook. British Trust for Conservation Volunteers. Zmienione.



Ryc. 2. Typy wysp o długiej linii brzegowej.

Źródło: Agate E., Brooks A. 2001. Waterways & wetlands: A Practical Handbook. British Trust for Conservation Volunteers. Zmienione.

